

Povjerenstvo za očuvanje nacionalnih spomenika, na temelju članka V stavak 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i članka 39. stavak 1. Poslovnika o radu Povjerenstva za očuvanje nacionalnih spomenika, na sjednici održanoj od 21. do 27. siječnja 2003. godine, donijelo je

ODLUKU

I

Povijesna građevina - **Sinan-begova ili Okića džamija**, proglašava se nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: nacionalni spomenik).

Nacionalni se spomenik nalazi na k.č. 926, k.o. Jajce I, općina Jajce, Federacija Bosne i Hercegovine.

Na nacionalni se spomenik primjenjuju mjere zaštite i rehabilitacije utvrđene Zakonom o provedbi odluka Povjerenstva za zaštitu nacionalnih spomenika uspostavljenog prema Aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/02 i 27/02).

II

Vlada je Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada Federacije) dužna osigurati pravne, znanstvene, tehničke, administrativne i financijske mjere za zaštitu, konzervaciju, prezentaciju i rehabilitaciju nacionalnoga spomenika.

Vlada je Federacije dužna osigurati sredstva za izradbu i provedbu potrebite tehničke dokumentacije za rehabilitaciju nacionalnog spomenika.

Povjerenstvo će za očuvanje nacionalnih spomenika (u daljnjem tekstu Povjerenstvo) utvrditi tehničke uvjete i osigurati financijska sredstva za izradbu i postavljanje informacione ploče sa osnovnim podacima o spomeniku i odluci o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom.

III

U cilju trajne zaštite objekta na k.č. br. 926. nisu dopušteni nikakvi radovi izuzev konzervatorsko-resturatorskih, prema odobrenju federalnoga ministarstva nadležnog za prostorno uređenje i uz stručni nadzor nadležne službe zaštite naslijeđa na razini Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: nadležna služba zaštite).

Prilikom je restauracije potrebno poštovati sljedeće uvjete:

- džamiju restaurirati i vratiti u stanje u kome je bila do 1992. godine, sa sofama;

- svi originalni ulomci objekta koji su sačuvani trebaju biti ponovno ugrađeni u objekt metodom anastiloze uz uporabu tradicionalnih građevnih materijala i veziva (žbuke) i tehnika građenja, a do momenta ugradnje trebaju biti zaštićeni;
- originalne dijelove konstrukcije zadržati, izuzev ukoliko su oštećeni u tolikoj mjeri da nije moguća njihova ponovna ugradnja;
- ukloniti sve dijelove koji su nastali kasnijim nestručnim intervencijama na objektu, a koji ugrožavaju njegovu stabilnost, izvornost i integralnost;
 - sve dekorirane kamene elemente enterijera konzervirati;
 - sve elemente od drveta zaštititi prirodnim materijalima;
- žbukanje unutrašnjih i vanjskih zidova objekta vršiti isključivo krečnom žbukom koja se treba nanositi u više tanjih slojeva u horizontalnim pojasevima u smjeru zidanja (odozdo prema gore) sa završnim slojem od krečnog mlijeka;
- osmokutnu drvenu munaru rekonstruirati po postojećoj dokumentaciji;
- krov pokriti čamovom šindrom.

Na susjednim parcelama k.č. br. 925, 927, nije dopuštena nikakva gradnja izuzev rekonstrukcije objekata koji su oštećeni tijekom ratnih djelovanja, a po projektu odobrenom od nadležne službe zaštite. Stambene objekte rekonstruirati u izvornome obliku, sa identičnim horizontalnim i vertikalnim dimenzijama, nagibom krovova i materijalima koji neće narušiti ambijentalnu vrijednost lokacije.

IV

Stavljaju se van snage svi provedbeni i razvojni prostorno-planski spisi koji su u suprotnosti sa odredbama ove odluke.

V

Svatko, a posebice nadležni organi Federacije Bosne i Hercegovine, kantona, gradske i općinske službe suzdržat će se od poduzimanja bilo kakvih radnji koje mogu oštetiti nacionalni spomenik ili dovesti u pitanje njegovu zaštitu i rehabilitaciju.

VI

Ova će se odluka dostaviti Vladi Federacije, federalnome ministarstvu nadležnom za prostorno uređenje, nadležnoj službi zaštite, općinskome organu uprave nadležnom za poslove urbanizma i katastra, radi provedbe mjera utvrđenih u toč. II, III, i IV ove odluke i nadležnome općinskome sudu radi upisa u zemljišne knjige.

VII

Sastavni je dio ove odluke obrazloženje sa pratećom dokumentacijom, koje je dostupno na uvid zainteresiranim osobama u prostorijama i na web stranici Povjerenstva (<http://www.aneks8komisija.com.ba>).

VIII

Prema članku V, stavak 4. Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, odluke Povjerenstva su konačne.

IX

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u «Službenom glasniku BiH» i «Službenim novinama Federacije BiH».

Ovu odluku Povjerenstvo je donijelo u sljedećem sastavu: Zeynep Ahunbay, Amra Hadžimuhamedović, Dubravko Lovrenović, Ljiljana Ševo i Tina Wik.

Broj: 08.2-6-3/03-1
21. siječnja 2003. godine
Sarajevo

Predsjedatelj Povjerenstva

Dubravko Lovrenović

O b r a z l o ž e n j e

I – UVOD

Na temelju Zakona o provedbi odluka Povjerenstva za očuvanje nacionalnih spomenika, uspostavljenog prema Aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, članka 2. stavka 1. "nacionalni spomenik" je dobro koje je Povjerenstvo za očuvanje nacionalnih spomenika proglasila nacionalnim spomenikom sukladno čl. V i VI Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, kao i dobra upisana na Privremenu listu nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», broj 33/02), sve dok Povjerenstvo ne donese konačnu odluku o njihovom statusu, a za što ne postoji vremensko ograničenje i bez obzira da li je za dotično dobro podnesen zahtjev.

Povjerenstvo je primilo peticiju od strane IZ BiH Medžlisa Jajce, 27. prosinca 2002. godine i pristupilo provedbi postupka za proglašenje dobra nacionalnim spomenikom, sukladno članku 5, Aneksa 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i članku 35. Poslovnika o radu Povjerenstva za očuvanje nacionalnih spomenika.

II – PRETHODNI POSTUPAK

U postupku koji prethodni donošenju konačne odluke o proglašenju izvršen je uvid u:

- podatke o sadašnjem stanju i namjeni dobra, uključujući i opis i fotografije, podatke o eventualnim oštećenjima tijekom rata, podatke o eventualnim intervencijama na restauraciji ili drugoj vrsti radova na dobru, itd.

dokumentaciju o lokaciji imovine i sadašnjem vlasniku i korisniku dobra (Općina Jajce: kopija katastarskog plana, zemljišnoknjižni izvadak)

- povijesnu, arhitektonsku ili drugu dokumentarnu građu o dobru, koja je data u popisu korištenja dokumentacije u sklopu ove odluke.

Na temelju uvida u prikupljenu dokumentaciju i stanje dobra, utvrđeno je sljedeće:

1.Podaci o lokalitetu

Lokacija

Sinan-begova ili Okića džamija nalazi se u Gornjoj Mahali, neposredno ispod zidina starog Jajca, k.č. 926 K.O. Jajce I, vlasništvo je Sjedinjenog vakufa IVZ BiH, Federacija Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina.

Povijesni podaci

Prema neprovjerenim podacima nastala je oko 1689. godine kao zadužbina Sinan – bega Džabića. Ovu džamiju mještani nazivaju i Okića džamija, zbog toga što su u njoj dugi niz godina imami bili iz porodice Okić (*Mujezinović, 1998. str. 266*).

Dosadašnja zakonska zaštita

Sinan-begova džamija u Jajcu nije bila stavljena pod zaštitu države, ali je uživala režim prethodne zaštite s obzirom da se nalazila u sklopu urbane cjeline Jajca, koja je Prostornim planom Bosne i Hercegovine do 2002. godine bila evidentirana i kategorizirana kao cjelina 0 kategorije, ili kao cjelina od međunarodnog značaja.

2. Opis spomenika

Sinan-begovu je džamiju u Jajcu teško smjestiti u neku od tipoloških serija džamija koje su građene u Bosni i Hercegovini. Ona pripada tipu centralnih jednodobornih džamija i izvorno je bila bez sofe. Cijeli je prostor džamije prekriven zidanom elipsoidnom kupolom od sedre, koja je skrivena šatorastim četverovodnim krovom. Prije ratnih razaranja 1992. godine, krov je bio pokriven drvenom šindrom. Džamija je imala drvenu munaru visine oko 14,00 metara, koja je bila osmokutnog presjeka.

Po svom izgledu nije se bitnije razlikovala od okolnih stambenih objekata Gornje Mahale. Smještena je neposredno uz ulicu i nema dvorište ili harem.

Uz južni zid džamije je izgrađena česma sa natpisom. Na kamenoj ploči, veličine 34x73 cm, isklesan je u tri reda ovaj natpis na turskom jeziku, sa mjestimice oštećenim i nečitkim tekstom. U tekstu je navedeno da je na ovom mjestu ranije postojala česma koju je podigao dizdar Jajca, Ali Firaki, kao uspomenu na svog oca Sulejmana (*Mujezinović, 1998, str. 266, 267*).

U objekt se ulazilo sa bočne, sjeverozapadne strane kroz sofe. I objekt i sofe su bili pokriveni zajedničkim krovom. Sjeverozapadni ulazni zid je debljine oko 75 cm i dužine 6,50 m. Urađen je od vapnenca i na njemu se može primjetiti da je u neko vrijeme, koje je teško točno odrediti, bio prezidan do razine početka kupole, pri čemu je uništen red kamena sedre koji je označavao početak kupole i koji je vidljiv na dijelu

zida koji nije prezidivan. Sa velikom se sigurnošću može tvrditi da je ta intervencija bila povezana sa naknadnim postavljanjem vanjskih sofa, koje nisu dio prvobitnog objekta. Na to upućuje različit način zidanja zidova sofe i njihova strukturalna nepovezanost sa glavnim objektom - naknadno uklesane rupe za stropne grede sofe, pri čemu je oštećeno nekoliko klesanaca, kao i specifičan otvor dimenzija 94x78 cm koji djelimice zahvata kupolu. Ovaj je otvor služio kao izlaz na munaru iz glavnog objekta prije dogradnje sofa.

U sjeverozapadnom je zidu smješten ulazni portal sa klesanim dovratnicima od vapnenca. Lučni je nadvratnik portala sačinjen od tri segmenta, dok su vertikalni dovratnici od jednog komada kamena širine 30 cm. Jugozapadni zid je debljine 85 cm i unutarne dužine 7,30 m. Na njemu se nalaze tri prozorska otvora od kojih je jedan naknadno zazidan.

Sjeveroistočni je zid bez otvora i njegova debljina iznosi 85 cm, a dužina 7,33 m. Na jugoistočni mihrabski zid su simetrično postavljena dva lučna prozora. Između njih je postavljen nadsvođeni mihrab od kamena sedre koji je podijeljen u tri horizontalna reda stalaktita na čijem vrhu je specifičan plastični cvjetni ukras. Mihrab je imao ukrase od kamene plastike, koji su u niši mihraba bili uklesani.

Strop je objekta riješen plitkom kupolom elipsoidnog oblika. I kupola i trompe nad kojima je podignuta kupola su urađene od kamena sedre sa preciznim i čistim horizontalnim linijama.

3. Istraživački i konzervatorsko-restauratorski radovi

U nekoliko su navrata do 1993. godine, na objektu vršene određene intervencije, a koje su se najvećim dijelom odnosile na vanjski dio objekta i sofe. Sa jugozapadne strane sofe su zatvorene prvo kamenim, a kasnije i zidom od šljakobetonskih blokova. Sve su se intervencije odvijale bez angažiranja službe zaštite i vršile su ih džematlije ove džamije samoinicijativno. Sedamdesetih je godina prošlog stoljeća urađena hidroizolacija poda džamije i urađena je nova podna konstrukcija od betona.

Detaljno je snimanje objekta izvršio Zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa BiH u srpnju mjesecu 2001. godine, dok je Projekat rekonstrukcije urađen u rujnu iste godine. Trenutno je projekt u fazi realizacije uz pomoć švedske fondacije CHWB.

4. Sadašnje stanje lokaliteta

Objekt je Sinan-begove džamije oštećen tijekom rata u BiH, 1993. godine, kada su izgorjeli svi drveni elementi objekta – munara i krovna konstrukcija. Od tog je momenta izložen izravnom utjecaju kiše i mraza, tako da je kompletna vanjska i unutarnja žbuka otpala. Na kupoli su se sa unutarne strane, usljed gorenja drvenih elemenata krova i kasnije stalne izloženosti atmosferilijama, pojavile rascjepne fuge različitih dužina, od 10 do 45 cm, dok je sa vanjske strane obrasla u samoniklu vegetaciju. U enterijeru je objekta, zbog visokih temperatura od vatre uništen kompletan sloj žbuke, tako da slikane dekoracije nisu sačuvane.

III - ZAKLJUČAK

Primjenjujući Kriterije za donošenje odluke o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom, usvojene na IV sjednici Povjerenstva za očuvanje nacionalnih spomenika, održanoj od 03. do 09. rujna 2002. godine, Povjerenstvo je donijelo odluku kao u dispozitivu.

Odluka je zasnovana na sljedećim kriterijima:

- A. Vremensko određenje,**
- B. Povijesna vrijednost,**
- C. Umjetnička i estetska vrijednost,**

- E. Simbolička vrijednost**
- E.II. Sakralna vrijednost,
- E.V. Značaj za identitet skupine ljudi,

- F. Ambijentalna vrijednost**
- F.II. Značenje u slici i strukturi grada,

- H. Jedinstvenost i reprezentativnost**

Sastavni dio ove odluke su:

- kopija katastarskog plana,
- z.k. izvadak, posjedovni list,
- fotodokumentacija,
- situacija.

Korištena literatura

Tijekom vođenja postupka proglašenja povijesne građevine Sinan-begova džamija u Jajcu nacionalnim spomenikom, korištena je sljedeća literatura:

- 1970. Jadrić, Radivoj , Revitalizacija istorijskog jezgra Jajca, Sarajevo, 1970.
- 1998. M. Mujezinović, Islamska epigrafika u BiH, knjiga II, Sarajevo publishing, 1998. str. 266, 267.
- 1999. Zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa BiH – Projekat rekonstrukcije Sinan-begove džamije – Aličić Azer, dipl. ing. arh.

Nosilac istraživanja i izrade Prijedloga odluke:

*Mirzah Fočo, diplomirani inženjer arhitekture,
saradnik za cjeline graditeljskog naslijeđa i kulturne krajolike
u Komisiji za očuvanje nacionalnih spomenika*